

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Thesavrvs Sacrorvm Ritvvm, Sev Commentaria In Rvbricas Missalis, Et Breviarii Romani.

In quibus origo cuiusque Ritus, causae historicae, vel mysticae, ex maiorum ingenio, Theoria, Praxis, obligatio, & exquisitus vsus, additis opportune Decretis omnibus S. Rituum Congreg. quàm breuissimè explicantur.

Gavanti, Bartolommeo

Venetiis, 1647

Quinta Pars Appendices addis quinquehae sunt.

urn:nbn:de:hbz:466:1-9500

APPENDICES AD RUBRICAS MISSALIS ROMANI.

PARS QUINTA.

D pleniorum Rubricarum tractationem, quatuor adhuc videntur desiderari posse in huius Commentarijs: & Primo, circa illam Rubricam de hora celebrandi ab Aurora, usque ad Meridiem, dari debent Tabulæ ad Auroram dignoscendam, & Meridiem. Deinde circa aliam, ut ieiunus à media nocte Sacerdos celebret; qua item hora Mediæ noctis limes constituatur. Tertio, exoptant multi breuem aliquam & probatam methodum formandæ ritè totius sacræ suppellectilis ad Missam necessariæ, seu congruentis: quibus aliquid suppetendum quoque erit de nitore, & munditia eiusdem sacræ suppellectilis, & quidem primis duobus sufficiunt eæ Tabulæ quàm breuissimæ, quas olim edidit in Mathematicis peritissimus Theodosius Rubeus Priuernas; & ut Clero præsto sint, statim eas subiiciemus, additis quibusdam locorum nominibus, ubi Nostri degunt, in quorum gratiam hæc Commentaria præcipue scripsimus. Pro reliquis duobus insudavit Sanctus Carolus Borromæus, ex cuius Actis necessaria decerpemus, & utilia ad rem nostram ordine faciliori describemus.

TABVLÆ LOCORVM PRO VSV

Tabellarum sequentium.

Loca Italiae sunt in triplici differentia, inquit Theodosius noster; quaedam sub eleuato Polo per gradus 39. alia per gradus 42. alia per gradus 45. Ea vero, quæ extra hos gradus dicuntur esse, reduci possunt ad vnam ex his Classibus, ad quam nimirum propius accedunt. Itaque

P E R G R A D V S 39.

B arium.	Cosentia.	Sardinia.
Brundisium.	Istria.	Sicilia.
Corcyra.	Regium Calabriae.	Tarentum. & eiusmodi.

P E R G R A D V S 42.

A neona.	Lauretum.	Regium Estensium.
Aquila.c	Lucæ.	Roma. GN
Arpinum.p	Macerata. L	Septempeda. R
Corfica.	Neapolis. a	Spoletum. V
Florentia. r	Perusia. X	Viterbium.
Forosempronium. n	Pisæ. M.	Vrbinum.
Fulginia. d	Piscia. o	Zagarolum L. & alia.
Imola.	Rauenna.	

P E R G R A D V S 45.

A nnetium. f	Genua. g	Placentia. f
Aquæ. T	Mantua. q	Pompeia laus. Y
Aquileia.	Mediolanum. AH	Sauona.
Asta. S	Modoetia. D	Taurinum. Z
Bononia. OP	Mons acutus. I	Tononum. i
Brizia.	Nouaria. Q	Tridentum.
Casale S. Euasij. E	Orta. m	Venetia.
Casale maius. e	Papia. B	Vercellæ. F
Comum.	Parma.	Verona.
Cremona. C	Parauium.	Vigleuanum. b & alia.
Derthona. h		

Litteræ Alphabeti indicant ordinem, quo Collegia nostra in Italia fundata fuerunt, sumpto initio à Littera A. S. Barnabæ Mediolani, quod fuit primum.

T A-

Tabellæ Auroræ, Meridiei, & Mediæ noctis,
per singulos Menses.

TABELLA I. PER GRADVS 49.

Principium Crepusculi Matut.

Meridies.

Medium noctis.

MENSE IANVARIO.

Dies	Hora	Min.	Hora	Min.	Hora	Min.
3	12	59.	19	20.	7	20.
9	12	54.	19	17.	7	17.
15	12	49.	19	14.	7	14.
21	12	40.	19	9.	7	9.
26	12	31.	19	4.	7	4.

MENSE FEBRVARIO.

1	12	20.	18	58.	6	58.
7	12	9.	18	52.	6	52.
13	11	56.	18	45.	6	45.
19	11	42.	18	38.	6	38.
25	11	29.	18	31.	6	31.

MENSE MARTIO.

3	11	13.	18	23.	6	23.
9	10	57.	18	15.	6	15.
15	10	43.	18	8.	6	8.
21	10	26.	18	0.	6	0.
27	10	9.	17	52.	5	52.

MENSE APRILI.

2	9	54.	17	45.	5	46.
9	9	37.	17	37.	5	37.
15	9	19.	17	29.	5	29.
21	9	3.	17	26.	5	26.
27	8	46.	17	15.	5	15.

MENSE MAIO.

3	8	29.	17	8.	5	8.
9	8	15.	17	2.	5	2.
15	8	0.	16	56.	4	56.
21	7	47.	16	51.	4	51.
28	7	34.	16	46.	4	46.

MENSE IVNIO.

3	7	26.	16	43.	4	43.
9	7	17.	16	40.	4	40.
16	7	12.	16	38.	4	38.
22	7	12.	16	38.	4	38.
28	7	12.	16	38.	4	38.

Ta-

Tabellæ Auroræ, Meridiei, & Mediæ noctis,
per singulos Menses.

TABELLA I. PER GRADVS 39.

Principium Crepusculi Matut. Meridies. Medium noctis.

MENSE IULIO.

Dies	Hora	Min.	Hora	Min.	Hora	Min.
5	7	17.	16	40.	4	40.
11	7	26.	16	43.	4	43.
17	7	34.	16	46.	4	46.
24	7	47.	16	51.	4	51.
30	8	0.	16	56.	4	56.

MENSE AVGVSTO.

5	8	15.	17	2.	5	2.
11	8	29.	17	8.	5	8.
18	8	46.	17	15.	5	15.
24	9	3.	17	26.	5	26.
30	9	19.	17	29.	5	29.

MENSE SEPTEMBRI.

5	9	37.	17	37.	5	37.
11	9	54.	17	45.	5	45.
18	10	9.	17	52.	5	52.
24	10	26.	18	0.	6	0.
30	10	43.	18	8.	6	8.

MENSE OCTOBRI.

6	10	57.	18	15.	6	15.
12	11	13.	18	23.	6	23.
18	11	20.	8	31.	6	31.
24	11	42.	18	38.	6	38.
30	11	56.	18	45.	6	45.

MENSE NOVEMBRI.

5	12	9.	18	52.	6	52.
11	12	20.	18	58.	6	58.
17	12	31.	19	4.	7	4.
23	12	40.	19	9.	7	9.
29	12	49.	19	14.	7	14.

MENSE DECEMBRI.

5	12	54.	19	17.	7	17.
11	12	59.	19	20.	7	20.
17	13	3.	19	22.	7	22.
23	13	3.	19	22.	7	22.
28	13	3.	19	22.	7	22.

Ta-

Tabellæ Auroræ, Meridiei, & Mediæ noctis,
per singulos Menses.

TABELLA II. PER GRADVS 42.

Principium Crepusculi Matut. M

Meridies. M. et Mediuq. Medium noctis.

MENSE VIIA NOVARI O.							
Dies	Hora	Min.	Hora	Min.	Hora	Min.	
3	13	14.	19	30.	7	30.	
9	13	9.	19	27.	7	27.	
15	13	2.	19	23.	7	23.	
21	12	51.	19	17.	7	17.	
26	12	42.	19	11.	7	11.	
MENSE FEBRUARIO.							
1	12	29.	19	5.	7	4.	
7	12	16.	18	58.	6	58.	
13	12	1.	18	50.	6	50.	
19	11	46.	18	42.	6	42.	
25	11	30.	18	34.	6	34.	
MENSE MARTIO. M							
3	11	15.	18	26.	6	26.	
9	10	57.	18	17.	6	17.	
15	10	40.	18	9.	6	9.	
21	10	22.	18	0.	6	0.	
27	10	2.	17	51.	5	51.	
MENSE APRILII. M							
2	9	45.	17	43.	5	43.	
9	9	25.	17	34.	5	34.	
15	9	7.	17	26.	5	26.	
21	8	49.	17	18.	5	18.	
27	8	30.	17	10.	5	10.	
MENSE M A I O. M							
3	8	10.	17	2.	5	2.	
9	7	55.	16	55.	4	55.	
15	7	34.	16	49.	4	49.	
21	7	20.	16	43.	4	43.	
28	7	4.	16	37.	4	37.	
MENSE I V N I O. M							
3	6	53.	16	33.	4	34.	
9	6	44.	16	30.	4	30.	
16	6	38.	16	28.	4	28.	
22	6	38.	16	28.	4	28.	
28	6	38.	16	28.	4	28.	

Ta-

Tabellæ Auroræ, Meridiei, & Mediæ noctis,
per singulos Menses.

TABELLA II. PER GRADVS 42.

Principium Crepusculi Matut. Meridies. Medium noctis.

MENSE IULIO.

Dies	Hora	Min.	Hora	Min.	Hora	Min.
5	6	44	16	30	4	30
11	6	53	16	33	4	33
17	7	4	16	37	4	37
24	7	20	16	43	4	43
30	7	34	16	49	4	49

MENSE AVGVSTO.

5	7	53	16	55	4	55
11	8	10	17	2	5	2
18	8	30	17	10	5	10
24	8	49	17	18	5	18
30	9	7	17	26	5	26

MENSE SEPTEMBRI.

5	9	25	17	34	5	34
11	9	45	17	43	5	43
18	10	2	17	51	5	51
24	10	22	18	0	6	0
30	10	40	18	9	6	9

MENSE OCTOBRI.

6	10	57	18	17	6	18
12	11	15	18	26	6	26
18	11	30	18	34	6	34
24	11	46	18	42	6	42
30	12	1	18	50	6	50

MENSE NOVEMBRI.

5	12	16	18	58	6	58
11	12	29	19	5	7	5
17	12	42	19	11	7	11
23	12	51	19	17	7	17
29	13	2	19	23	7	23

MENSE DECEMBRI.

5	13	9	19	27	7	27
11	13	14	19	30	7	30
17	13	18	19	32	7	32
22	13	18	19	32	7	32
28	13	18	19	32	7	32

Ta

Tabellæ Auroræ, Meridiei, & Mediæ noctis,
per singulos Menses.

TABELLA III. PER GRADVS 45.

Principium Crepusculi Matut.

Meridies. Medium noctis.

MENSE IANVARIO.							
Dies	Hora	Min.	Hora	Min.	Hora	Min.	
3	13	28.	19	40.	7	40.	
9	13	23.	19	37.	7	37.	
15	13	14.	19	32.	7	32.	
21	13	3.	19	26.	7	26.	
26	12	52.	19	20.	7	20.	
MENSE FEBRVARIO.							
1	12	38.	19	12.	7	12.	
7	12	23.	19	4.	7	4.	
13	12	8.	18	56.	6	56.	
19	11	51.	18	47.	6	47.	
25	11	33.	18	38.	6	38.	
MENSE MARTIO.							
3	11	16.	18	29.	6	29.	
9	10	56.	18	19.	6	19.	
15	10	37.	18	10.	6	10.	
21	10	16.	18	0.	6	0.	
27	9	55.	17	50.	5	50.	
MENSE APRILI.							
2	9	35.	17	41.	5	41.	
9	9	13.	17	31.	5	31.	
15	8	52.	17	22.	5	22.	
21	8	31.	17	13.	5	13.	
27	8	9.	17	4.	5	4.	
MENSE MAIO.							
3	7	49.	16	56.	4	56.	
9	7	28.	16	48.	4	48.	
15	7	6.	16	40.	4	40.	
21	6	49.	16	34.	4	34.	
28	6	31.	16	28.	4	28.	
MENSE IUNIO.							
3	6	15.	16	23.	4	23.	
9	6	5.	16	20.	4	20.	
16	5	58.	16	18.	4	18.	
22	5	55.	16	17.	4	17.	
28	5	58.	16	18.	4	18.	

Ta-

Tabellæ Auroræ, Meridiei, & Mediæ noctis,
per singulos Menses.

TABELLA III. PER GRADVS 45.

Principium Crepusculi Matut. Meridies. Medium noctis.

MENSE IULIO.

Dies	Hora	Min.	Hora	Min.	Hora	Min.
5	6	5.	16	20.	4	20.
11	6	15.	16	23.	4	23.
17	6	31.	16	28.	4	28.
24	6	49.	16	34.	4	34.
30	7	6.	16	40.	4	40.

MENSE AVGVSTO.

5	7	28.	16	48.	4	48.
11	7	49.	16	56.	4	56.
18	8	9.	17	4.	5	4.
24	8	31.	17	13.	5	13.
30	8	52.	17	22.	5	22.

MENSE SEPTEMBRI.

5	9	13.	17	31.	5	31.
11	9	35.	17	41.	5	41.
18	9	55.	17	50.	5	50.
24	10	16.	18	0.	6	0.
30	10	37.	18	10.	6	10.

MENSE OCTOBRI.

6	10	56.	18	19.	6	19.
12	11	16.	18	29.	6	29.
18	11	33.	18	38.	6	38.
24	11	51.	18	47.	6	47.
30	12	8.	18	56.	6	56.

MENSE NOVEMBRI.

5	12	23.	19	4.	7	4.
11	12	38.	19	12.	7	12.
17	12	52.	19	20.	7	20.
23	13	3.	19	26.	7	26.
29	13	14.	19	32.	7	32.

MENSE DECEMBRI.

5	13	23.	19	37.	7	37.
11	13	28.	19	40.	7	40.
17	13	32.	19	42.	7	42.
22	13	33.	19	43.	7	43.
28	13	32.	19	42.	7	42.

Mo-

Monet idem Theodosius, quod Horologia Italiae sonant Horas tardius, quam indicent Horologia Solaria: quandoque per quadrantem Horae, quandoque per

dimidiam Horam; & ideo detrahenda erit illa quantitas Horae. Hora vero constat minutis 60.

De mensuris proprijs sacrae suppellectilis ad Missam congruentioribus.

DAmus hoc loco formas, & modulos efformanda cuiusque sacrae suppellectilis in ordine ad Missam, siue solemnem, siue priuatam, ex *Actis Mediolan. Ecclesia*, praesertim ex libro primo, & secundo Instruct. Fabrica, & suppellectilis Ecclesiastica probatarum in Concilio Prouinciali Mediolan. tertio, à Sancta Sede Apostolica confirmato, & laudato. In quibus singillatim tradendis ordo placuit Alphabeticus, ut cuiusque rei forma statim inuenias.

Abacus, seu *Credentia* sit è tabulis populeis, abiegnisue, longe patens circa cubitos tres, pro Ecclesiae magnitudine; Choriue, seu presbyterij ratione; late cubitis duobus; alteque item extruatur, ut non ultra duos cubitos, & uncias duodecim eleuetur à terra.

Acerra, siue *Nauicula* incensi, ex argento, vel aurichalco, cum cochleari eiusdem materiae, fieri debet, ita capax, ut capiat quantitatem thuris ultra quam sit necessarium in Missa.

Alba è tela linea sit, longe producta cubitos quatuor, late sexdecim, ac paulo amplius circumquaque pateat. manicas habeat longitudine sesquicubitali, hoc est cubito cum dimidio, latitudine ab humeris penè cubitali, quae usque ad manus semifim angustius ducantur. in summa veste; & in extremis manicis aliquid dumtaxat sit acq. paululum ac tenuiter elaboratum. nimius enim labor in his ornandis vanitatem sapit, & leuitatem.

Altare maius eo loco constitui deberet, ut ab ipsius Altaris gradu infimo (tres autem gradus esse debent) usque ad cancellos spatium saltem intersit cubitorum octo, vel ad minimum quatuor in Eccle-

sijs non Collegiatis. sit autem à scabelli solo altitudine cubitorum duorum, & unciam octo, & ad summum decem; longitudine cubitorum quinque, ac plurium pro Ecclesiae magnitudine; altitudine vero cubitorum saltem duorum, & unciam duodecim. tres autem inter gradus bradella lignea numeretur, quae à fronte Altaris cubitos duos producta, uncias sexdecim late pateat, altitudo vero singulorum graduum sit uncias octo.

Altare minus eleuetur cubitis duobus, & uncias octo. longe pateat cubitis quatuor, & dimidio; nec minus quatuor saltem cubitis. latum sit cubitis duobus. scabellum è tabulis ligneis, latitudine cubitorum duorum, altitudine unciam octo. sed & longius pateat, quam Altare, non cubito longius, sed uncias circiter sexdecim. Nullum foramen. neque fenestella sibi sit, ubi quicquam asseruari, recondiue possit.

Amictus è tenui tela sit, longitudine cubitorum circiter duorum, latitudine autem sesquicubitali. in duobus eius angulis anterioribus assuatur funiculi commode longi, ut reuocari ante pectus queat, & cum ijs fieri nodus possit. in medio Crux acu pingatur, unciam duarum, longe ab extremitate digitis duobus in parte superiori. extremitates illius, praeterquam ex ea parte, quae collum ambit, aliquo modesto opere ornari possunt.

Ara ex lapide longe patet uncias viginti, late sexdecim, praeter capsae dimensionem, cui in ferta est, quae capsae è nuca omnino tabula sit, crassitudine unciam circiter duarum, aut plurium pro lapidis crassitudine. non distet, à fronte Altaris spatio longius unciam octo. ita vero inferta

serta sit, vt è mensæ Altaris superficie paululum extet, quo Sacerdotis celebrantis tactu dignosci possit. tela denique cerata tegatur, clauiculis prædictæ capis confixa.

Bursa Corporalium à fronte sit Cruce, vel alia sacra imagine in medio intexta; à tergo etiam ex eadem materia, & colore; intrinsecus autem subserico. aut tela candida circumuestiatur. late vero vndique pateat circiter dimidio cubito, vel paulo amplius, & forma quadrata.

Calix ita efformetur, vt cuppa aliquantum in fundo sit angusta, sensim vsque ad summum labrum latior fiat. labrum nullo modo reflectatur. nodus ita ornatus, vt, dum Calix capitur, non incommodè capiatur, præsertim, quando indices & pollices disiungi non possunt. minorue ne sit totus Calix, amplitudine in orbem ducta, vnciarum quatuordecim, altitudine duodecim.

Candelabra basim habeant vel rotundam, vel potius triangularem, & Crucis basi conformem, quæ ab Acolythis portantur, minora sint, quàm ea, quæ in Altari collocantur.

Cingulum ex candido lino, vel cannabi tenui conficiatur, longitudine cubitorum circiter septem. capita eiusdem globulis eiusdem materiæ inferantur, filamentorum manipulis appensis, quos floccos dicunt. * Non prohibetur è serico iuxta varios colores paramentorum, more moderno; sed illud est antiquioris vsus, & mysticæ causæ congruentius, de qua supra pag. 79. 80.

* Non placet ea forma cinguli (vt pro veritate loquar) quæ cingulo ipsi, vt hinc inde pendeant flocci à lateribus Sacerdotis, duas addit lineas, quibus reipsa, cingitur Alba. est enim eiusdem omnino formæ cum Succinctorio Papali, quod adhibetur (addito manipulo) ad cingendum Albam Papæ, & non nisi in eiusdem Missa Papali. ergo non debet esse communis hæc forma cuiusque celebranti.

Gauant. Rubr. Miss.

Conspatum Tabernaculi maioris sanctissimæ Eucharistiæ, è materia nobiliori, vel alba semper, vel iuxta colorem, varium Fectorum. à summa parte crispatum in fimbrijs non anguste, sed longe latius respondeat, & totum Tabernaculum tegat. in extremis oris habeat de more ornatum laciniarum decorè contextarum.

Corporale è tela linea, & candida sit, ac simplex item ab oris autem, acus opere simplici, punctim, solum retortum sit. longè autem vncias triginta ad minus pateat, latè totidem; ita vero complicatum, vt nulla eius extremitas appareat, crux acu pingi potest in anteriori parte.

Crux in Altari collocanda imaginem Crucifixi habeat, & præ alta emineat candelabris, vt supra dictum est, *prima part. tit. 20. pag. 60.*

Dalmatica non recisis manicis, sed ad manum vsque protensis, iisdemque late patentibus conficiatur. longa esse potest cubitis duobus, & vncijs sexdecim; lata vero ab humeris cubito vno, & vncijs circiter quatuor, ab extremis oris vndiq; patens cubitis circiter quinque.

* *Gradus* in Altari maiori ne fiant, nisi duobus cubitis tantum, minusue à pariete posteriori illud distet: tuncq; eiusmodi gradus vnus, pluresue decenter adhiberi poterunt; ita tamen, vt circuitus Altaris non impediatur, neque candelabra super ijs posita extra Altare videantur esse, quod esset contra Rubricam de Altaris incensatione. in Altari minori vnus sit, isque ligneus; ea longitudine, quæ Altare æquet, latitudine vnciarum octo, altitudine totidem, in quo candelabra cum Cruce locanda erunt.

Hamula, non ex argento, stanno, aurichalco, alioque metalli genere, sed è vitro, seu crystallo pellucido, cum operculo decenti.

Manipulus tres Cruces habere debet, & cordulas ad ligandum solidiores. reliqua vide in Stola.

R

Manu-

Manutergium pro Missa ex lino tenui contextum longitudine bicubitali, latitudine sesquicubitali constet. ornentur capita lacinijs & filamentis eiusdem materiae.

Mappa Altaris superiores è lino seu cannabi, ea sint longitudine, vt ab vtroque Altaris latere profundius circiter tribus digitis, quàm planum bradellæ, demissæ sint. nullæ ab vlla parte bambacio cærulei, alteriusque coloris elaboratae sint. latitudine vero totam Altaris mensam contegant, inferiores mappæ totam saltem mensam cooperiant.

Mappa pro communione adhibendæ, non supra scamna, seu cancellos (horum enim longitudinem æquabunt) longe pateant cubitos tres, late circiter duos, capita earum exornari poterunt.

Missale nihil profani habeat, sed Crucis insigne, aliaue Sancti Titularis imago in corio depicta appareat, signaculum eiusdem constare conuenit funiculis sericis duodenis, longe ita ductis, vt Missalis longitudinem vix quinque vncijs excedant. Eiusdem integumentum ita longe deductum sit, vt ab ima parte octo vncijs superet coriaceum Missalis operimentum; à summa vero nihil omnino extet. lineæ sericæ circumdant extremitates, laciniæ imam partem exornent. subuestiatur tela eiusdem coloris, quo est integumentum.

Pallium, quod ante Altare tenditur, paulo longius, quàm Altare, patere debet, eoque altius, vt ab ima parte paululum sub coronice scabelli, seu bradellæ eiusdem Altaris occultetur. A superiori parte palmum à summo distante lacinijs, quas frangias vocant, ornetur pro qualitate pallij, in exteriori, parte Crucis, aut imago Sancti, cuius nomine dicatum est Altare, aut alia sacra effigiens in medio assuatur, nam Zacharias Pont. palmam auro intextam Natiuitatis Domini Nostri Iesu Christi imagine ornatam, beati Petri Apostoli Altari obtulit. si fieri potest, telari ligneo affigatur extentè,

sed illa cautio adhibeatur in telaris afferculo superiore, vt eius angulus inferior, cui pallium adhæret, omnino recidatur, & deprimatur, vt nullo modo possit acumine ledere pallium. Velamentum quoque (si pallium preciosum est) in superiori parte obtendi ei concinne poterit, Missarum tempore tantum, ne Sacerdos impediatur, vel adhærendo lædat paramenta neque tamen ultra frangiam demittatur velamentum.

Patena inaurata vndique esse debet, vel si argentea sit, saltem in interiori parte, labrum extremum circulare ita tenue admodum, vt adiuumentum inde sit ad sacræ Hostiæ fragmenta facile colligenda illam mediam concauitatem habeat, quæ amplitudinem labri Calicis fere adæquet, minor patena pateat amplè in orbem vncias triginta duas.

Pellicula hamularum piam speciem exprimat: fundo intrinsecus constet lato & plano, neque ita elaborato, vt minus firmè hamulæ imposita hæreant.

Pixis, quæ ad Sanctissimam Eucharistiam custodiendam adhibetur, ex argenteo puro saltem, eoque inaurato fieri debet, in interiori parte, cuius pes, vt manu facile firmiterque capi queat, altitudine sit sex vnciarum, nodus in medio sit eiusmodi, quo monuimus de Calicis nodo. in fundo medio paululum aliquid habeat, quod in orbem tenuiter emineat, ad facilius capiendas vltimas particulas. operculum respondeat Pixidis formæ, quod in medio instar fere pyramidis extet, ab vno & altero item latere paruulos, tenuesque vncinos habeat, quibus in circulo apte includatur, & fiat immobile, in summo Crux paruula emineat.

Planeta more Romano (nam Ambrosiano eam describunt Acta Mediolan. Ecclesie) late pateat cubitos circiter duos, longe tres. Fascia, quæ vel assui solet, vel distingui in ipsa planeta, vt Columnæ speciem à tergo, & Crucis ante pectus effingat, lata erit vncijs octo ad

ad minimum. funiculi addantur, seu lineę sericeę in ea parte, qua pectus tegitur, ita oblongę, vt reduci possint ante pectus, ad firmandam planetam, ne defluat à tergo.

Pluuiiale ad imos vsque talos protenditur, longitudine cubitorum trium, & vnciarum circiter sex constans, & pro semicirculi ratione latę patens. à parte anteriori à summo ad extremum, hinc & inde, auriphrygio decoratur. à posteriori parte caputium, ornatu auriphrygiato, qui anteriori respondeat, habet. lacinię vero, hoc est, frangię, Romano ritu, latiores esse debent circum caputium, breuiorẽs in oris Pluuiialis extremis sũbula anteriori connecti debet Pluuiiale, additis binis, seu ternis vncinis maioribus. globuli laciniati pendentes à caputio non sunt amplius in vsu Romani Cleri secularis.

Pulvinar pro Missali plenum sit non pluma, neque lana concisa; sed lana solida, pilifue ceruinis. longe pateat cubito, & paulo amplius: late vncijs circiter decem & octo. ornetur in quatuor angulis laciniatis flocculis, & opere simplici consuatur.

Purificatorium ẽ tela, neque tenui, neque crassa nimis: & simplici sit acus opere confectum: latitudine vnciarum circiter octodecim ad minimum; longitudine totidem, nec vero minus. in medio Crux paruula acu pingatur.

Stola cum Planeta colore congruat, & materia. longe cubitis circiter sex, vt infra genua producat: late autem vncijs sex pateat. lacinię seu frangię vnciarum trium sine; & præterea Cruces tres de more annectantur eidem, in medio, & in extremis partibus. vnaqueque Crux sit formę quadrata, quę ab omni parte vncijs circiter tribus constet. Stola Sacerdotali nihil appendatur: Diaconali vero ab vtraque media eius parte duo funiculi cum flocculis laciniatis ad illius recte connectendę sum.

Superpelliceum ẽ tela potius tenui, ma-

niciis ita oblongis, vt crispata vsque ad digitos summos pertingant, quę esse possunt cubitis circiter duobus, vel circa, late autem patentibus in orbem circiter cubitis quatuor, in ipso ore potius forma sit rotunda, quam quadrata. à pectore nullo modo scissum, aut dissectum. longe ducatur infra genua, fere ad media crura. vide supra pagina 69. late pateat ab extremis oris in ambitum cubitis circiter tredecim, ab humeris circiter octo. à nulla parte neque nimis affectata artificiosi operis elegantia elaboratum, ab humeris præsertim non specioso artificij ornatur.

Tabella Pacis gestatoria aliquo pie calaturę ornatu sit insignis, puta, imagine Pietatis expressa; latitudineque constet vnciarum octo, longitudine duodecim circiter; à tergo manubrium habeat eiusdem materię.

Tabella Secretarum non quercea, non nucea, neque ẽ ligno suboscuro, sit sed ex abiete, aliaue id generis arbore, albicanti, ne pagina agglutinata obscurascet. latę aliquanto amplius pateat. quàm longę, coronicibus decorę ornata. pro Festis solemnioribus speciosior esse debet, cum coronicibus auratis, & pagina maiusculis impressa litteris, auroque splendentibus.

Tabernaculum sanctissima Eucharistia polite elaboratum, pijs mysteriorum passionis Christi imaginibus exculptum esse debet: intrinsecus tabulis populeis circummactum, quibus ab humiditate sanctissima Eucharistia defendatur. forma vel octangula, seu sexangula, vel quadrata, vel rotunda. in summo adsit imago Christi resurgentis, vel sacra vulnera exhibentis. tum bene clauę sit munitum, quę etiam auro liniri deberet. à fronte Altaris summa procul collocatum extet, non minus cubito, vno & vncijs sexdecim, ita vt Corporale late expandi, & Pixis, si casus accidat, commode in Altari poni possit. neque sub eo sit vllum armariolum, neque asseruandis

quidem libris, supelleſtiliue Eccleſiæ ſit locus. Panno ſerico albi coloris intus ab omni parte veſtiatur. oſtiolum habeat ab anteriori parte ornatum ſacra imagine Chriſti Domini Crucifixi, aut reſurgentiſ, aut vulneratum pectus exhibentis, aut alia pia effigie.

Tela ſtragula Altaris ad illud operiendum, ſinitis Miſſis, longitudine, ac latitudine vt, quæ totam illius menſam contegat vndiq; & paulo amplius item: lacinijs breuioribus ab omni parte decore cinctâ. colore ſit viridi.

Thuribulum cum quadruplici catenula, & operculo: catenularum attem longitudo ſit cubitorum duorum, & vnciarum circiter duodecim.

Tintinnabulum pro eleuatione Sacramenti, ſi appendatur, parieti laterali aſſixum hæreat, & appenſo funiculo tam longo, vt miniſter genuflexus in cornu Epistolæ commode illud pulſare poſſit.

Tunicella Subdiaconalis ſimilis ſit Dalmaticæ Diaconali, de qua ſupra; excepto quod anguſtiores debet habere manicas, & longiores. *Carem. Epiſc. lib. 1. cap. 10.*

Vas Hoſtiarum rotundum ſit, & late pateat vncias quatuor, pluresue, vt Hoſtiæ inde promi commode poſſint. vtile quoque erit laminam plumbeam rotundam ſerico veſtiram Hoſtijs ipſis ſuperimponere, vt earum curuatura tollatur.

Vas pro abſtergendis Calicibus, & lauandis Corporalibus, æneum paretur, inſtar peluis, binis manubrijs conſtans, atque ab vno labro ad aliud cubito vno, & vncijs octo, pluribuſue pro ratione ſupelleſtilis lauandæ; oreque eminenti, per quod quaſi per canalein aqua lotionis inde paulatim in ſacrarium effundi poſſit. quod vas huic vſui tantum ſit reſeruatum.

Velum Calicis ab omni parte cubito, & vncijs duodecim late pateat: ab oris vndique opere ſerico, auro, argentoque tenuiter ornatum.

Velum pixidis ſit pretioſum, & quale ſaltem dedimus Calici.

Velum pro portanda Sanctiſſima Euchariftia in Proceſſionibus eiſdem ſit longum ſex cubitis; latum. vt veli tela.

Velum Subdiaconale longum item cubitis ſex; latum ſit, quanta eſt veli propriâ latitudo.

Vmbella, quæ ſuper Altare ponitur, vndique late pateat ita, vt Altare ipſum, & Sacerdos ibi celebrans omnino contegantur: qua ille, & Altare à puluere, omnique labenti ſorde defendantur. ab Altari tamen decore elata, vt facile quoque purgari queat.

Vmbella alia, quæ deſertur ſuper Sanctiſſimam Euchariftiam in Proceſſionibus, vndique habere debet ornatum duplicium faſciarum, quæ duodecim circiter vncijs longe pendeant, iſque faſcijs conſutæ ſint ab omni parte ſimbriæ cum filamentis ſatis prolixis. haſtile inferatur inter vtramque faſciam, quod recte extendat latera Vmbellæ: haſtilia item picta paribus inter ſe ſpatijs diſpoſita, quibus illa tolli, & geſtari poſſit, quatuor, pluraue pro eiſdem Vmbellæ magnitudine ſupponantur: color autem Albus conuenit huic Vmbellæ. & hæc de ſupelleſtili Sacra, ſeu miniſteriali ad communem Miſſam.

Quia vero ſupra meminimus Episcoporum indumentorum, occaſione data in Miſſali; non erit abs re, ſi hoc loco addamus eorundem indumentorum formam, & meſuram, ordine ſeruato, quo eadem induit Episcopus.

Caligæ ita longæ debent eſſe, vt vſque ad genua protenſæ ligulis in ea parte adſtringantur.

Sandalia, ſeu *Calcei* è ſolea integra ſubtus conſtent, à parte autem ſuperiori ornata, & ex ſerico panno, leuiori, quo & *Caligæ*.

Tunicella, & Dalmatica amplioribus manicis, quam Diaconalis, & ex eadem materia, qua *Caligæ*, conſtent, longæ, & late.

lata sint, vt de Dalmatica Diaconali diximus.

Chirotheca debent esse contextæ, & circulo aureo insigniter in extrema parte ornata.

Subbirretum mitrale formæ rotundæ sit, non quadratæ.

Mitra pretiosior è serico auro intexto, gemmis & Margaritis, acusque opere ornata. Altera* auriphrygiata sine gemmis, sine laminis aureis, vel argenteis; sed vel aliquibus paruis margaritis composita, vel ex albo serico auro intermixto, vel ex tela aurea simplici sine laminis, & margaritis. Tertia sine auro ex simplici serico Damasceno, vel alio, aut etiam linea, ex tela alba confecta, rubeis lacinijs, seu frangijs, & vitris pendentibus. in Prouincia Mediol. adhibetur simplex è tela lini purissimi, coloris albi; circulo aureo, quem esse notat *Innoc. 3. lib. 1. Mist. Missæ cap. 59.* circumamicta à parte, qua induitur caput; cornua item duo à summo præferens; duas etiam lineas in humeris pendulas ha-

beat, quarum extremitates lacinijs consistent.

Annulus ex auro purò solide conflatus, palam habeat cum gemma, in qua nihil sculpi esse debet.

Gremiale longè constet cubitis circiter duobus, late cubito vno tantum, & vncijs item circiter duodecim, vndique cinctum laciniarum auro, argentoue intextarum ornatu.

Baculus Pastoralis à parte ima acutus, à media totus rectus, à summa retortus esse debet. Orario, aut Sudario non ornatur, si Episcopalis est. longitudine recta est cubitorum trium, & vnciarum duodecim: pars vero retorta totidem vncijs, aut paulo altius eminet. à summa rectitudinis parte est crassitudine orbiculari vnciarum circiter septem, quæ prope ad imam partem descendens paulatim diminutam vncijs quinque constat. connectitur autem cum illa parte, recta aliquo opere calati argenti, quod sex anguli formam exhibens sacris ornatur imaginibus.

De nitore, & munditia prædictæ sacræ suppellectilis.

Cubiti, qui ex Vncijs 24. confas, tertia pars vinctadim delineata hæc est.

DE promptissimus hæc ex *Actis Ecclesie Mediolanen.* Auctore, de quo supra pagina 73. omittis ijs, quæ mouere nos debent ad procurandam omnem munditiã in ministerio missæ, de quibus præclare scripsit *Tobias noster par. 1. cap. 76.*

Igitur Altaria bis singulis annis, cum sudum est, a fructibus missis ad vesperum spoliata sint, & suppedanea item amota, vt sicci aeris sentiant beneficium, quo tempore tũ Altaria ipsa vndequaque mudentur, tũ suppedaneorũ pars quæ subter est.

Cũ in mappæ mutantur, & pallia, *Altaria* quoque ipsa mudentur, arundinea scopula, tela etiã cerata, quæ sacro lapidi hæret, leuiter purgata; siue lapis sit insertus, lixæ totũ Altare capiens, quod si aliquo casu accideret, ita tectum non esse, ob reuerentiam sacri chrisimatis ne purgetur, tangaturue.

Icones cum ornamentis suis, Sanctissime, *Eucharistia* *Tabernaculũ*, & que-

cunque huiusmodi picta, vel inaurata adijcta sunt Altaribus; item *Umbelle* superimpendentes singulis mensib. mudentur, caudis vulpinis, aut arundinea scopa.

Suppedaneum Altaris quotidie mudentur arundinea scopa, si in eo sit faciendã missa.

Arcula ad sputum excipiendum, de qua supra circumfricetur, & purgetur octauo saltem quoque die, item fenestellæ vireolorum eodem tempore bene purgentur.

Candelabra, Cruces, Turibula, & reliqua supellex argentea, quantum fieri possit, manibus nudis ne contrectetur; sed adhibito panno, aut vero parte, quæ argentea non sit, capiatur, antequam recondatur, excutiat, si quid pulueris, cæra, aut maculæ accesserit; & extergatur leniter, adhibito lineo, & molli panno. condita autem sit vnaqueque res tecta sua, ne quid sordium accipiat cum aliquid tamen purificatione egere visum fuerit, palea combusta adhibita, panno lineo leniter præstabitur. quod si quid valde sit denigratum, pura thuribulum ignis causa, aut etiam multa cera adhererit; in lixiua, cui sal sit admixtum, ebulliente, detergendum erit, adhibito penicillo ex fetis suillis confecto: caueatur tamen, ne, si quæ pars inaurata sit, autum vi salis deteratur; & consulantur periti. *Calices* vini, & *Patera* binæ, saltem, vbi duodecim Sacerdotes in usũ faciunt, quinquedecimo quoque die, leui manu aqua tepida lauentur, sexto quoque mense, sapone molliori, tuncque post quartam horæ partem, qua maneat in sole, calida lixiua bene abluantur, adhibendo penicillum aliquem ad saponem bene amouendum, præsertim vbi fuerit calatura, poterit etiam id fieri fursure cocto, & tunc statim aqua munda bis, aut ter abluendi essent præstetur vero ab eo, qui in sacris sit, & in vase, ei vsui, & lauandis Corporalibus, de quo supra, tantum destinato, quod ex abluitione superfuerit in sacrarium fundatur. Vbi vero minor sit numerus Sacerdotum, rarius id fieri poterit ex proportionem numeri Sacerdotum, & dierum.

Supellex inaurata, aut inargentata eadem cautione tractetur, qua argentea, si semper est exposita, octauo quoque die panno lineo tergatur molliter: si recondenda sit, tergatur tunc. poterunt etiam inaurata sapone, aut fursure purgari, vt dictum est de Calicibus.

Can-

Candelabra, & cætera ex aurichalco tractentur adhibito panno; vel ferrea, summitate capiantur: si perpetuo vsu adhibeantur, terno quoque die à puluere, & cera, si forte defluerit, mudentur; si reponenda sint, tunc etiam id fiat. Præterea quarto quoque mense, nisi nunquam fuerit exposita, abstergantur diligenter puluere puniceo, aut eo, quem dicunt, tripoli (quem æstivæ muscæ fugunt) adhibito corio bubalino; aut si utrunque deficit latere in tenuissimum pulverem redacto, & loco corij panno asperiore, quem dicunt, saia, nullo vero modo hac ratione adhibenda erit aqua nitidiora fiunt (sed non diu durat nitor) si fricentur malo medico, seu massilico (vulgò, arancio, ò limone) & marmore trito, seu vice malorum vis agrestibus, vel herba acida, deinde aqua bene abluantur; tum siccentur, & soli exponantur. aceto nunquam abstergantur. recondita vero huiusmodi, tubulis, crassioris chartæ, aut sacco lineis amicta habeantur, qui pulverem arceant, vt nitida, & lucida temper habeantur.

Lampades vitree, quæ sunt quotidiani vsus, quintodecimo quoque die fursure & aqua calida abstergantur.

Vrceoli, præter id quod quotidie fit, singulis mensibus diligenter purgentur, adhibito ouorum cortice bene contrito, cum ligneolo aliquo instrumento ad fordiculas bene eleuandas: aut vero alia ratione, si quæ aptior inueniatur. opercula vrceolorum quondie cum reponuntur bene siccentur, si madeant.

Pellicula eorundem quotidie abstergantur, siccenturque, si stannæ fuerint, tertio quoque mense lixiuia feruenti lauentur, & arena, vel farre vestito, seu ouorum cortice bene contrito fricentur. post iterum aqua lotæ in sole siccentur, & panno lineo mundo abstergantur.

Aenea vasa pro ablutione Calicum, &c. antequam adhibeantur, & post bene abluantur, bis vero singulis annis abstergantur accuratè, si opus est, latere contri-

to, vel arena, & aqua, si stanno sint illita, adhibeantur fursur, & aqua.

Instrumentum ad Hostias conficiendas, cum eo vsus fuerit Sacrista, seu alius, oleo perfundat, & utranque partem charta interposita simul jungat, quæ in exteriori parte fuligo hæserit, abradat; postea eandem partem crassiore panno tergat, & in loco decenti reponat.

Linea omnia, Albæ, Amictus, Superpellicea, mappæ, panni, & si quid aliud est, diuini cultus gratia paratum, separatim ab indumentis domesticis cuiuscunque lauentur. quæ tamen habentur ad manus, faciemque lauandam; & ad nares purgandas, hoc numero necenseantur.

Ternæ Altarium mappæ: superior quidem singulis mensibus; inferiores vero quater in anno mundæ apponantur.

Bina *Corporalia* tertia quaque hebdomada: binæ Albæ decimoquinto quoque die: Cinguli alternis mensibus; manutergia Altarium, bini Amictus, octo dierum spatio mutantur? & hæc saltem, vbi duodecim Sacerdotes Missam faciant. Vbi autem pauciores sint sacerdotes, ex defectione numeri Sacerdotum poterit augeri, pro rata parte numerus dierum; & è contra, vbi plurimi Sacerdotes, minuendus quoque erit numerus dierum.

Purificatoria singulorum Sacerdotum (conuenit enim cuique suum) spatio octo dierum, vel ad summum quindecim, superpellicea, quæ sui vario Sacerdotalium, aut Clericalium ministeriorum destinata sunt ad eandem fere rationem.

In suppedaneo armarij, seu mensæ, vbi Sacerdos consistit sacra indumenta sumens, perpetuo stratus sit crassior pannus, ne qua parte Alba scædetur.

Linea Sacristiæ ad manus extergendas singula hebdomada munda ponantur. tum valde humido celo quotidie siccentur admota igni.

Mappa ad sanctæ cõmunionis vsu,

contractiores quidem alternis hebdomadis; maiores vero alternis mensibus mutantur.

Quod autem hæc mutationum intervalla præsiniantur, non ideo tamen extraordinariè quoque fieri non poterunt, si oporteat: puta, si ex labe, quæ fortè aspersa sit, aut alia de causa.

Præcipuis solemnitatibus munda omnia adhibeantur, & pulchriora,

Mappe Altarium Missis finitis contegantur stragulis suis. prius vero leuiter purissima scopula eius generis, quod vestimentis domesticis adhibetur, proprie tamen ad eum usum destinata, purgentur; ipsa stragula singula hebdomada diligenti agitatione à pulvere mudentur, præter id, quod etiam quotidie mane eadem leuius excuti debent. tum aeri tertio quoque mense exponantur.

Corporalia, & purificatoria, cum remouentur, vt alia adhibeantur, ponantur in arcula, seu canistro ad eum tantum usum destinato: & antequam dentur foras ad lauandum, ab eo, qui sit in sacris, lauentur in proprio vase, de quo supra, lixiuia, & sapone adhibito, & mos bis aqua sola abluantur. quod ex lauatione superest, in sacrarium fundatur.

Alba, & superpellicea lauata, crispanda dentur. quoties reponuntur, apte saltem contorqueantur, si non crispentur.

Corporalia item dentur personis petitis, vt amylo inducto ea durefcere faciant & complicant præscripta ratione. tempus huic operi aptum erit à mense Maio ad Octobrem.

Recondantur autem hæc linea omnia bene sicca, & complicata separatim locis suis, vt sint in promptu; apponanturque rosæ sicca, & lauandula, aut similia, tum ad maiorem munditiam, & elegantiam; tum vt à tineis libera sint.

Nullus sacerdos, ad Missam faciendam accedat scædis calceis, aut crepidis. ideo semper habendæ essent in sacristia crepidæ ad hunc usum.

Habeatur coram in Sacristia scopula

qua Sacerdotes, & Clerici vtantur ad vestimenta communia mundanda, antequam vestiant sacra.

Omnia indumenta distinctis proprijs scrinijs habeantur, & secundum coloris, pretijque varietatem linea quoque pro genere, & pretio sint distincta, appositis schedulis.

Casula recondantur ductilibus capsis, quæ in armaria inferuntur; atque posita crassiore charta, quæ fundum capsæ contegat, appositisque siccis rosarum folijs, & lauandula, aut similibus, ponatur Casula cum Stola & Manipulo suo; mox aliæ eiusdem generis pro altitudine capsæ. addantur bursæ Corporalium, & integumenta, si adsint, Missalium. recondantur vero Casulæ bene extensæ sine ruga, aut plicatura: eodem modo *Dalmatica, & Tunicellæ* supra omnia autem alia charta sit, vt res mundiores seruentur. quæ sunt ex aureo, vel argenteo panno, aut ornamenta habent auro, vel argento asperiora, habeant pannum inter vtramque superficiem, ne confricata corrodamur.

Pluuialia, maxime si aurea, vel argentea sint, vel recondantur in amplo armario; vel plicata recondantur, ita tamen vt nullo modo insectatur, quæ pars pensilis à tergo est (vulgo caputium) & interponatur pannus, vt dictum est.

Quandocunque extrahuntur hæc indumenta, substernatur eis mappa munda, immo & stragulum substernatur, si aliquo spatio relinquenda sint.

Quæ raro adhibentur, quandoque in sereno cælo explicata exponantur; ne forte mucescant, vel male oleant, sed non in sole, poterit id fieri mense Maio, & Septembri, & semel in hyeme pro opportunitate temporis.

Pallia Altarium semper habeantur, si fieri possit, suis telaribus extente affixa, vt supra diximus, poteruntque vni afferculorum structuræ duo affigi directi coloris, vt pro diei conditione necesse non sit, nisi vertere telaris faciem. ita in amplo

plo armario erecta habeantur dempta linea filamentorum (quam vocant frangiam) quæ absuta non sit. interponatur autem pannus, siue inter duas palliorum facies in armario; siue inter pali, & Altaris faciem, ad vitandam eam, quam supra diximus, confricationem, commodum vero erit, pannum adeo esse latum, vt vtramque telaris faciem, & sic pallia ab vtraque parte affixa cõtegat: & ita in media sui parte affixus telari, nunc quidem hinc inde extendatur, & ab omni latere ligaculis connectatur; nunc vero ad vnã partem tantum, prout duas facies telaris: aut vnã contegere oportuerit. quod si plicanda fuerint. ita fiat, vt, si quæ Crucis species, aut imago afficta est, non inflectatur, cautioque adhibeatur, si oportet, interpositi panni.

Tapeia, crassioresque panni ad soli infernendi vsum, cum recondenda sunt, prius purgentur cera, & si quid aliud sordidum inhaerit, aeri post exponantur, & diligenter exagitentur, ad excutiendũ puluerem; scopula bene mudentur; & ita complicata suis locis recondantur.

Sacristiæ fenestræ saepe pateant, sereno siccoque cælo; tum capsulæ ductiles paulum educantur, vt etiam, quæ intus sunt, sentiant aeris beneficium.

Cæterum ea debet esse reuerentia erga sacram supellectilem, tanquam diuino seruitio mancipatam, immo tanquam sanctimoniam participem, quæ nimirum est sanctitatis instrumentum; vnde & sancta ea vocatur saepe in scriptu-

ris sacris, Pontificijs legibus, Parrumque monumentis, vt nihil eiusdem non modo negligatur; verum etiam exquisita cura, & diligentia colatur. non enim. vt ait *Sanctus Hieronymus epistola ad Theophil. Alexander.* inania ea sunt, & quæ quasi sensu carentia sanctimoniam non habere dicuntur; sed ex confortio corporis & sanguinis Domini sublimi maiestate sunt veneranda. lege, quæso, quæ *Tobias noster in hanc causam. collegit capit. 77. de sacris templis parte prima,* vbi docet, ideo prohiberi plurima circa eandem: videlicet.

Primo, non omnem supellectilem, tangi posse à quocunque.

Secundo, neque à quocunque quamcunque ablui posse, aquamque lotionis in sacrarium proiciendam esse.

Tertio, quæ vsui amplius esse non possunt, ea nequaquam in profanos vsus detorquenda esse; sed ea cõburenda esse, & Cineres in sacrarium inferendæ, quæ nos etiã suis locis indicauimus supra.

Quarto, nec alienari posse, vendi, oppigneratiue, exceptis quibusdam casibus, de quibus *Sanctus Ambrosius libro primo offic. cap. 41.* & habentur in *Breuiario quarta die infra octauam Sancti Laurentij.* Vide ibi.

Addit ille exempla multa priorum hominum, & è conuerso indignationis Omnipotentis Dei contra sacrilegos, impios, & desides in hoc genere; ad quem lectorem remittimus, ne instituti nostri metas transeamus.

Profodia Verborum in Missali Romano.

Abstinui in prima editione à notanda Profodia verborum eorum, quæ dubiam in Missali habere possunt prononciationem; tum quia solent imprimi Missalia additis accentibus; tum quia eadem ferè verba, quæ in Missali leguntur, communia sunt etiam Breuiario, cuius profodiam difficiliorem in eiusdem Commentariorum calce adnotaueram. Verum, quia Typographorum incuria male positi sunt accentus, & aliquando omisissis, me impulerunt insignes, Episcopi, vt in gratiam minus peritorum Sacerdotum ea quoque separatim colligerem, quæ Missalis sunt propria, ne contigat vllus error in legenda Missa.

Habent

*Habent igitur penultimam longam.**Habent penultimam breuem.*

Accersito.	Allidit.	Abscide.	Burabas.
Aduenit. <i>in introitu Epiphania.</i>	Areopagi.	Abutere.	Beneplacens.
Appare.	Barabbas.	Achillei.	Byssino.
Appetitor.	Brauum.	Aduocans.	Caligas.
	Cæsaream.	Alleua.	Circumdabat.
		Amodo.	

*Longam habent penultimam.**Breuem eandem habent.*

Candelabrum.	Indicens.	Circumdabunt.	Lecycho.
Circumfodit.	Innotesceris.	Circumdatus.	Manahen.
Comedi.	Institoris.	Circumdedit.	Multimodis.
Commiscere.	Intuere.	Circumuolet.	Nerei.
Concidet.	Libamen.	Coccinum.	Obluisceris. <i>in presenti tempore. 172. Sexagesima.</i>
Condolere.	Lorica.	Commori.	Occidat Sol.
Confige.	Melotis.	Computat.	Paraclitus.
Consentitis.	Mendicans.	Concuti.	Parosipde.
Contorquere.	Munimen.	Condolens.	Peragat.
Couenit multitudo.	Myricæ.	Congeres.	Perfodi.
Decoris regnum.	Parasceue.	Damaris.	Pollicens.
Delibor.	Perimus.	Decidet.	Præcauens.
Demolitur.	Peripsema.	Didymus.	Præueni nos.
Depromat.	Perseueret.	Discolis.	Profelyti.
Eadem. casus ablatiui.	Posticum.	Eadem. casus nominatiui, vel accusatiui.	Prosequere.
Elamitar.	Prædico, sicut prædixi.	Eloqui.	Quandiu.
Eleazar.	Præsumit.	Ephpheta.	Reditum.
Elide.	Præuenimus.	Esurit.	Refoue.
Eruditur.	Profugit nudus.	Excolens.	Renoua.
Esuritis.	Recensita.	Fodere.	Repetitis.
Exemit.	Redundabunt.	Galea.	Sabbactani.
Exite.	Salubris.	Genefareth.	Sedulis.
Expetita.	Subiacere.	Haceldama.	Serotinus.
Fulciri.	Subiacere.	Iacerent in eum.	Smigmata.
Fulgoris.	Subrepat.	Inito.	Subsequi.
Grabatum.	Succide.	Innoua.	Suppetunt.
Hostili.	Sunamitis.	Inuenit, abscondit, & vadit.	Sycomorum.
Hyslopo.	Tiaris.	Inuidet.	Syntychen.
Idola.	Tritura.	Lapidas.	Tibicines.
Immura.			Timotheo.
Impertire.			

*Longam.**Breuem.*

Tuere.	cum.	Tristega.	Venimus adorare.
Venimus & nos te-	Vouete.	Venundari.	Vrtaque crescere.
		Videris tu. <i>de Iuda.</i>	

RESO-